

عنوان

بخشنامه عدم ابطال بخشنامه اصلاح عناوین شغلی بیمه‌شدگان و محاسبه ما به‌التفاوت
حق بیمه سنوات گذشته

برای دسترسی به کلیه قوانین و مقررات، آموزش‌ها و مقالات تخصصی قانون کار

در سایت اینترنتی کارتابان

اینجا کلیک کنید

موضوع: عدم ابطال بخشنامه اصلاح عناوین شغلی بیمه‌شدگان و محاسبه ما به‌التفاوت حق بیمه سنوات گذشته سازمان تامین اجتماعی

هیات تخصصی کار، بیمه و تامین اجتماعی

شماره پرونده: هع/ ۰۴۰۰۰۶ - ۰۴۰۰۰۶۳ - ۰۴۰۰۰۹۳ - ۰۴۰۰۰۹۴ - ۰۴۰۰۰۵۷ - ۰۴۰۰۰۵۶ - ۰۴۰۰۰۹۶ - ۰۴۰۰۰۹۱ - ۰۴۰۰۰۶۱ - ۰۴۰۰۰۶۲ - ۰۴۰۰۰۶۰

شماره دادنامه سیلور: ۱۴۰۴۳۱۳۹۰۰۰۲۱۵۶۳۳۵

تاریخ: ۲۴/۰۸/۱۴۰۴

طرف شکایت: سازمان تامین اجتماعی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۱۷۷۷/۱۴۰۱/۱۰۰۰ مورخ ۱۸/۰۲/۱۴۰۱ و ابطال اصلاحیه بند الف بخشنامه

اصلاح عناوین شغلی و تعیین دستمزد سوابق ناشی از کمیته‌های احتساب سوابق به شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳

شاکی ردیف اول دادخواستی به طرفیت سازمان تامین اجتماعی به طرفیت سازمان تامین اجتماعی به خواسته ابطال بخشنامه شماره ۱۷۷۷/۱۴۰۱/۱۰۰۰ مورخ ۱۸/۰۲/۱۴۰۱ و ابطال اصلاحیه بند الف بخشنامه اصلاح عناوین شغلی و تعیین دستمزد سوابق ناشی از کمیته‌های احتساب سوابق به شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ و شاکی ردیف دوم دادخواستی به طرفیت سازمان تامین اجتماعی به خواسته ابطال بندهای ۱ و ۲ و ۳ بخشنامه شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ و شاکی ردیف سوم دادخواستی به ابطال بخشنامه شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ بویژه بندهای ۲ و ۳ و شاکی ردیف چهارم دادخواستی به ابطال بخشنامه شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ و شاکی ردیف پنجم نیز دادخواستی به طرفیت سازمان تامین اجتماعی به خواسته ابطال بند ۳ بخشنامه شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ به دیوان عدالت اداری تقدیم کرده‌اند که به هیات عمومی ارجاع شده است، متن بخشنامه ها به ترتیب و به شرح منعکس در صفحه ۱۳ و ۱۴ و همچنین ۱۵ الی ۱۷ پرونده می‌باشد.

دلایل شکات برای ابطال نامه موضوع شکایت:

شکات این پرونده خواستار ابطال بخشنامه شماره ۱۷۷۷/۱۴۰۱/۱۰۰۰ مورخ ۱۸/۰۲/۱۴۰۱ و اصلاحیه آن به شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۲۷/۰۹/۱۴۰۳ صادره از سوی سازمان تامین اجتماعی می‌باشند، با این استدلال که بخشنامه‌های معترض‌عنه، با هدف اصلاح عناوین شغلی بیمه‌شدگان و محاسبه ما به‌التفاوت حق بیمه سنوات گذشته، بدون رعایت تشریفات قانونی و خارج از حدود صلاحیت سازمان صادر گردیده و موجب صدور بدهی‌های سنگین، تحمیل بار مالی غیر قانونی به کارفرمایان، اختلال در روند تولید و تهدید اشتغال شده است. مطابق **ماده ۱۵۷ قانون کار**، اختلافات ناشی از اجرای قانون کار، از جمله اختلاف در عنوان شغلی، در صلاحیت هیات‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار قرار دارد. سازمان تایمن اجتماعی به موجب قانون، فاقد صلاحیت رسیدگی مستقیم به این اختلافات بوده و مکلف به تبعیت از آرای قطعی مراجع صالح می‌باشد. این الزام قانونی در رای وحد رویه شماره ۱۱۱۴ و ۱۱۱۵ مورخ ۰۱/۰۴/۱۴۰۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیز مورد تاکید قرار گرفته است. در این رای تصریح شده است که رسیدگی سازمان تامین اجتماعی به درخواست اصلاح عناوین شغلی مندرج در لیست‌های بیمه‌ای، فاقد مبنا و مستند قانونی بوده و صرفاً با رای مراجع اداره کار امکان‌پذیر است. علی‌رغم این تصریح قانونی،

سازمان تامین اجتماعی با تشکیل کمیته‌هایی تحت عنوان «کمیته احتساب سوابق»، به صورت یک جانبه و بدون اخذ رای از مراجع صالح، اقدام به اصلاح عنوان شغلی و مطالبه ما به‌التفاوت حق بیمه تا ۲۰ سال گذشته نموده است. این اقدام، مغایر با ماده ۲ قانون مدنی بوده که اصل عدم عطف به ماسبق بودن قوانین را مقرر می‌دارد. در متن بخشنامه نیز هیچ‌گونه تصریحی نسبت به سرایت مقرر به گذشته وجود ندارد، لذا تسری آن به سنوات پیشین فاقد وجاهت قانونی است. از سوی دیگر، [ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی](#)، سازمان را مکلف می‌سازد که ظرف مدت شش ماه از تاریخ دریافت لیست‌های بیمه‌ای، نسبت به بررسی و مطالبه حق بیمه اقدام نماید. اقدام سازمان در محاسبه بدهی پس از گذشت سال‌ها، مغایر با این ماده و خارج از مهلت قانونی مقرر قانونی است.

همچنین [ماده ۱۰۱](#) همان قانون، رسیدگی به صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان را محدود به شش ماه از تاریخ وصول لیست‌ها دانسته است. همچنین بخشنامه‌های مورد اعتراض، بدون اخذ نظر شرکای اجتماعی و تشکلهای اقتصادی تدوین شده‌اند که این امر، نقض صریح ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بوده و موجب بی‌اعتباری مقررات مزبور است. در شرایطی که کشور نیازمند حمایت از تولید و اشتغال است، چنین مقرراتی برخلاف مصالح عمومی و شعار سال مبنی بر «جهش تولید» عمل می‌کنند. شکات همچنین به مواردی چون نقص سیستم نرم افزاری سازمان، عدم شفافیت در نحوه محاسبه بدهی‌ها، عدم ارایه مستندات، صدور مفاسد حساب پیشین، و عدم ارتباط تغییر عناوین شغلی با تغییر دستمزد اشاره کرده‌اند که همگی موید بی‌اعتباری اقدامات سازمان تامین اجتماعی است. در بسیاری از موارد، کارگران با همان عناوین شغلی مصرح در احکام کارگزینی و بدون تغییر در میزان دستمزد، بازنشسته شده‌اند و هیچ‌گونه مطالبه‌ای تحت عنوان تطبیق شغلی مطرح نبوده است. با این حال، سازمان تامین اجتماعی با استناد به بخشنامه‌های فوق، اقدام به مطالبه مجدد حق بیمه نموده که فاقد مبنای قانونی و شرعی است.

در نتیجه، با توجه به مغایرت‌های متعدد معترض‌عنه با قوانین بالادستی از جمله مواد [۱۵۷](#) و [۱۴۸](#) قانون کار، مواد [۳۹](#)، [۴۰](#)، [۴۲](#)، [۴۵](#) و [۱۰۱ قانون تامین اجتماعی](#)، ماده ۲ قانون مدنی، ماده ۲۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، و رای وحدت رویه شماره ۱۱۱۴ و ۱۱۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۰۴/۱۴۰۰ دیوان عدالت اداری، خواسته شاکی ردیف اول ابطال بخشنامه‌های شماره ۱۷۷۷/۱۴۰۱/۱۰۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۰۲/۱۴۰۱ و اصلاحیه شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۰۹/۱۴۰۳ و سایر شکات ابطال بخشنامه اصلاحی مذکور می‌باشد.

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تامین اجتماعی به موجب لایحه تقدیمی اجمالا بیان داشته است که بخشنامه شماره ۱۷۷۷/۱۴۰۱/۱۰۰۰ به موجب بخشنامه اصلاحی شماره ۸۰۴۷/۱۴۰۳/۱۰۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۰۹/۱۴۰۳ اصلاح شده و مطابق [ماده ۸۵ قانون دیوان عدالت اداری](#)، موجبی برای رسیدگی مجدد وجود ندارد؛ لذا از این حیث شکایت شاکی قابل رد است. همچنین با استناد به [ماده ۱۴۸ قانون کار](#)، کارفرمایان مکلف به بیمه نمودن کارگران خود هستند و طبق [ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی](#)، قصور کارفرما در انجام تکالیف قانونی، مسئولیت سازمان را ساقط نمی‌کند. بر اساس [ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی](#)، کارفرما موظف به ارسال لیست ماهانه پرسنل است و سازمان ظرف شش ماه از تاریخ دریافت لیست، اقدام به بررسی و وصول حق بیمه می‌نماید. در پاسخ به ادعای عدم اطلاع‌رسانی عمومی، سازمان تامین اجتماعی اعلام می‌دارد که تمامی بخشنامه‌های دارای آثار حقوقی از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی رسمی سازمان منتشر شده و بخشنامه مورد بحث نیز از این قاعده مستثنی نبوده است. در خصوص تسری اجرای بخشنامه به گذشته، سازمان تاکید دارد که راسا خارج از مهلت مقرر در ماده ۳۹ اقدامی انجام نمی‌دهد و اصلاح عناوین شغلی و محاسبه مابه‌التفاوت حق بیمه صرفاً در صورت طرح شکایت بیمه‌شدگان و صدور رای از مراجع ذی‌ربط صورت می‌گیرد. در پاسخ به ادعای عدم صلاحیت سازمان در اصلاح عناوین شغلی، سازمان با استناد به رای وحدت رویه شماره ۷۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۳ دیوان عالی کشور، اعلام می‌دارد که رسیدگی به این موضوع در صلاحیت سازمان تامین اجتماعی است.

همچنین طبق ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی، در صورت اعتراض ذی نفعان به عنوان شغلی مندرج در لیست‌ها، سازمان موظف به رسیدگی و اصلاح آن است.

در خصوص محاسبه مابه‌التفاوت حق بیمه، سازمان توضیح می‌دهد که تغییر عنوان شغلی می‌تواند منجر به تغییر در میزان دستمزد و بالتبع حق بیمه گردد و در صورت عدم تفاوت معنادار در دستمزد، مبلغی مطالبه نمی‌شود. همچنین در پاسخ به ادعای عدم الزام کارفرمایان به درج عنوان شغلی قبل از سال ۱۳۸۸، سازمان با استناد به آیین‌نامه مصوب ۱۹/۱۲/۱۳۵۴ اعلام می‌دارد که از آن تاریخ، کارفرمایان مکلف به درج عنوان شغلی در فرم‌های چاپی صورت مزد و حقوق بوده‌اند. در مجموع، سازمان تامین اجتماعی اقدامات خود را در چارچوب قوانین و مقررات جاری انجام داده و ادعای شکات را فاقد وجهت قانونی می‌داند.

رای هیات تخصصی کار، بیمه تامین اجتماعی و دیوان عدالت اداری

به موجب بند (۱) ماده ۱۲ قانون دیوان عدالت اداری اصلاحی سال ۱۴۰۲ رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه و سایر نظامات و مقررات دولتی شهرداری‌ها و موسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سو استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود از جمله حدود صلاحیت و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری است؛ نظر به مراتب مذکور با عنایت به اینکه بر اساس ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه‌شده به سازمان می‌باشد و مکلف است در مواقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا سهم بیمه‌شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تادیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه‌شده خودداری کند شخصا مسئول پرداخت آن خواهد بود تاخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه‌شده نخواهد بود.

همچنین مطابق ماده ۳۹ قانون یاد شده کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه‌شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. بنابراین و صرف نظر از اینکه کارفرمایان بر اساس آیین‌نامه طرز تنظیم صورتن مزد و حقوق و مواقع ارسال آن‌ها به سازمان موضوع ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۹/۱۲/۱۳۵۴ مکلف به درج عنوان شغلی در فرم‌های چاپی صورت مزد و حقوق بوده‌اند و به موجب ماده ۱۴۸ قانون کار کارفرمایان کارگاه‌های مشمول این قانون مکلف هستند بر اساس قانون تامین اجتماعی، نسبت به بیمه نمودن کارگران واحد خود اقدام نمایند، بنابراین اکثریت هیات تخصصی کار، بیمه و تامین اجتماعی، معتقد است مقرر مورد شکایت بنا به دلایل مذکور مغایرتی با قانون ندارد از این رو مستندا به بند «ب» ماده ۸۴ قانون دیوان عدالت اداری با آخرین اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب سال ۱۴۰۲ رای به رد شکایت صادر می‌شود؛ این رای ظرف بیست روز از تاریخ صدور، از سوی رییس ارزشمند یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است و بر اساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی ۱۴۰۲/۰۲/۱۰) آراء هیات‌های تخصصی و هیات عمومی در ابطال و عدم ابطال مصوبات موضوع بند (۱) ماده (۱۲) این قانون، در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری، معتبر و ملاک عمل است.

محمدجواد صالحی انصاری

رییس هیات تخصصی کار، بیمه و تامین اجتماعی

